

Standpunt Duurzaamheid

Papier op Behandelbank

Publicatie: 24 maart 2025

Revisie: 13 maart 2026

Disclaimer

Dit standpunt is bestemd voor zorgprofessionals die werken aan het verduurzamen van de zorg en hierbij ook te maken krijgen met het onderwerp infectiepreventie. Het Green Team infectiepreventie ontwikkelt standpunten, waarbij vastgestelde infectiepreventierichtlijnen (zoals van SRI) en relevante wetgeving en/of normeringen altijd het uitgangspunt zijn. We analyseren waar deze richtlijnen ruimte geven om te verduurzamen. Vanuit onze handreiking (Handreiking voor Deskundige Infectiepreventie bij duurzaamheidsvraagstukken in de gezondheidszorg -VHIG) werken we aanvullend met een risicomatrix waarbij systematische afwegingen gemaakt wordt tussen infectiepreventie maatregelen enerzijds en verduurzamingsmaatregelen met de daarbij behorende risico's op verspreiding anderzijds. Dit geeft inzicht in de mogelijkheden tot het afschalen van maatregelen en het mogelijk ontstaan van niet-acceptabele risico's voor patiënten en/of medewerkers. Door deze werkwijze zijn onze standpunten in lijn met richtlijnen, normeringen en wetgeving. De VHIG onderschrijft daarom zowel dit duurzaamheidsstandpunt als de betreffende infectiepreventie richtlijnen (zoals van SRI). Zorginstellingen zijn zelf verantwoordelijk voor het maken van infectiepreventiebeleid op basis van de geldende richtlijnen.

Een zorginstelling kan i.s.m. de deskundige infectiepreventie (of andere verantwoordelijken voor het infectiepreventiebeleid) uit oogpunt van duurzaamheid de keuze maken dit standpunt of onderdelen daarvan wel of niet te verwerken in lokaal infectiepreventiebeleid en de implementatie daarvan.

1. Aanleiding

Op poliklinieken en andere afdelingen in Nederlandse ziekenhuizen worden dagelijks diverse behandelingen uitgevoerd waarbij patiënten niet worden opgenomen. Op veel afdelingen is het gebruikelijk om papier op de behandelbank te leggen en dit na iedere patiënt te vervangen. De werkwijze verschilt echter per ziekenhuis en soms zelfs per polikliniek. In sommige situaties wordt de behandelbank daarnaast ook tussendoor gereinigd, terwijl in andere gevallen alleen papier wordt gebruikt.

Aan het Green Team Infectiepreventie is daarom de vraag gesteld welke werkwijze vanuit infectiepreventie en duurzaamheid de voorkeur heeft:

- papier gebruiken,
- de behandelbank reinigen,
- beide maatregelen combineren,
- of papier achterwege laten en bijvoorbeeld één keer per dag reinigen.

2. Spanningsveld tussen duurzaamheid en infectierisico

Wanneer een patiënt op een behandelbank plaatsneemt, komt het oppervlak in contact met de endogene huidflora van de patiënt. Ook wanneer de huid intact is, kan de behandelbank hierdoor worden gekoloniseerd met bacteriën, zoals *Staphylococcus aureus*. Voor de meeste patiënten is dit geen probleem, maar bij patiënten met een verminderde weerstand kan overdracht van micro-organismen mogelijk leiden tot een besmetting en soms tot een infectie.

Wanneer papier op de behandelbank wordt gebruikt, kan worden voorkomen dat bacteriën zich op het oppervlak van de behandelbank vestigen, mits het papier intact blijft.

Wanneer geen papier wordt gebruikt maar de behandelbank wordt schoongemaakt, worden micro-organismen verwijderd door middel van reinigen en/of desinfecteren. Reinigen betekent het verwijderen van zichtbaar vuil en onzichtbaar organisch materiaal, om te voorkomen dat micro-organismen zich kunnen handhaven, vermeerderen en verspreiden. Reiniging met de microvezeldoekmethode is hierbij effectiever dan traditionele natte schoonmaak met water en een reinigingsmiddel. Desinfectie betreft het onschadelijk maken van micro-organismen waarbij het aantal micro-organismen wordt teruggebracht tot een aanvaardbaar niveau.

Zowel het vervangen van papier als het reinigen van de behandelbank kan overdracht van micro-organismen tussen patiënten voorkomen. Wanneer er echter geen papier wordt gebruikt én niet wordt gereinigd tussen patiënten, bestaat het risico dat micro-organismen van de ene patiënt worden overgedragen op de volgende patiënt.

Naast infectiepreventie speelt ook de beleving van patiënten een rol: papier of een schoon laken op de behandelbank wordt vaak geassocieerd met ‘schoon’ en hygiënisch.

3. Huidige werkwijzen in de praktijk

Op poliklinieken en andere afdelingen worden verschillende werkwijzen toegepast om overdracht van micro-organismen tussen patiënten te voorkomen, bijvoorbeeld:

- papier op de behandelbank
- papier op de behandelbank en één keer per dag reiniging van de behandelbank
- papier op de behandelbank en reiniging na iedere patiënt
- reiniging van de behandelbank na iedere patiënt

4. Advies GreenTeam Infectiepreventie

De benodigde maatregel hangt af van het type contact tussen patiënt en behandelbank.

Advies gebruik papier op behandelbank	
1. Geen direct contact met de huid (patiënt houdt kleding aan)	- reinigen na iedere patiënt is niet noodzakelijk - papier hoeft niet na iedere patiënt te worden vervangen - dagelijkse reiniging van de behandelbank is voldoende
2. Contact met intacte huid van de patiënt	- reinig het oppervlak na iedere patiënt - or - gebruik papier en vervang dit na iedere patiënt
3. Contact met niet-intacte huid of slijmvliesen	- reinig én desinfecteer het oppervlak na iedere patiënt - or - gebruik papier en vervang dit na iedere patiënt
4. Verontreiniging met bloed, lichaamsvloeistoffen of feces	- reinig en desinfecteer de behandelbank, ongeacht of er papier is gebruikt

5. Analyse van groene en niet-groene infectierisico's

De SRI-richtlijn *Reiniging en desinfectie van ruimten* (2025)¹ adviseert een dagelijkse routine reiniging bij gebruik van een ruimte voor meubilair en voorwerpen.

Volgens de Spaulding-classificatie² geldt het volgende:

- materialen die in contact komen met intacte huid vormen een *niet-kritisch risico* en moeten worden gereinigd
- materialen die in contact komen met slijmvliezen of niet-intacte huid vormen een *semi-kritisch risico* en moeten worden gedesinfecteerd

Deze literatuur ondersteunt het hierboven beschreven advies.

6. Weergave van risicoanalyse

De analyse van de groene en niet-groene infectierisico's kan worden weergegeven in een matrix, waarin mogelijke duurzaamheidsmaatregelen worden afgezet tegen de infectierisico's die daarbij kunnen ontstaan.

Een dergelijke matrix maakt inzichtelijk welke maatregelen veilig kunnen worden toegepast en in welke situaties aanvullende beheersmaatregelen noodzakelijk zijn.

Risicomatrix					
Zeer ernstig					
Ernstig					
Gemiddeld					
Laag		Zonder papier en zonder dagelijkse reiniging			
Zeer laag	Met papier of reiniging na iedere patiënt				
↑ ↘	Zeer laag	Laag	Gemiddeld	Hoog	Zeer Hoog

↑ VERTIKAAL: Impact van besmetting bij andere werkwijze (kans op infectie/ ziektelast)

→ HORIZONTAAL: Kans optreden besmetting bij deze andere werkwijze

7. Maatregelen en randvoorwaarden

Om het groene infectierisico tot een acceptabel veilig niveau te beperken, gelden de volgende randvoorwaarden:

- **Reiniging en desinfectie bij isolatiepatiënten**
Het reinigen en desinfecteren van de behandelbank bij patiënten in isolatie moet plaatsvinden volgens het geldende infectiepreventieprotocol dat hoort bij het betreffende isolatielabel.
- **Keuze voor disposable of herbruikbare materialen**
De keuze voor het gebruik van disposable of herbruikbare materialen bij reiniging en desinfectie is een afweging die door het ziekenhuis of de afdeling zelf wordt gemaakt. Een life-cycle analyse (LCA) van de gebruikte materialen kan hierbij helpen om inzicht te krijgen in de milieubelasting en zo een onderbouwde duurzame keuze te maken.

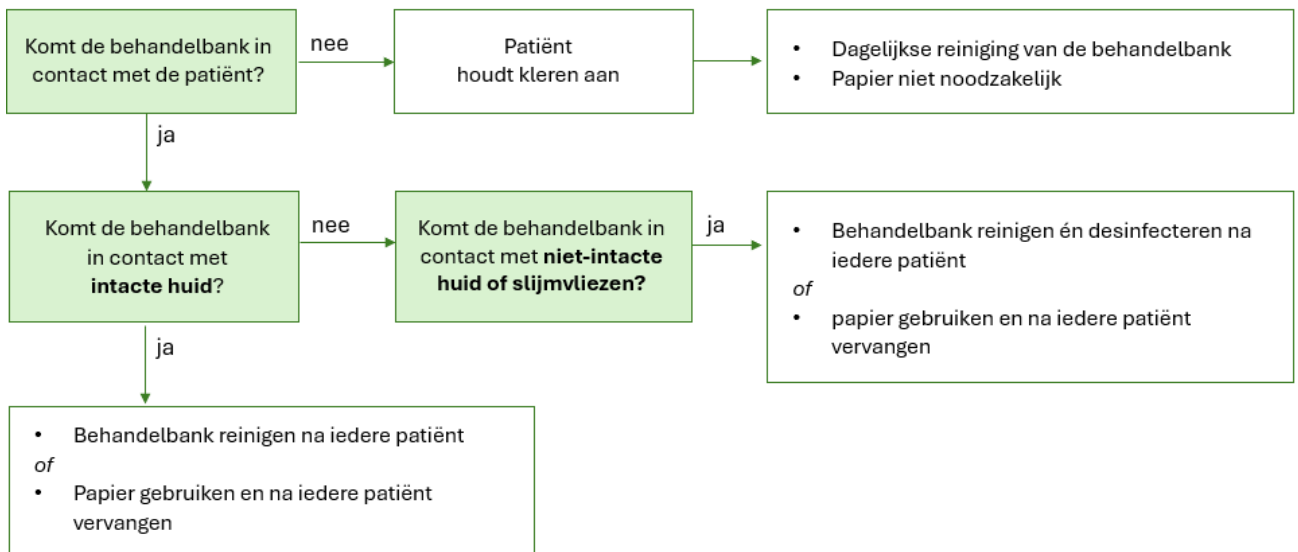
Literatuur

1 https://richtlijnendatabase.nl/richtlijn/reiniging_en_desinfectie_van_ruimten/startpagina_-_richtlijn_reiniging_en_desinfectie_van_ruimten.html

2 https://www.cdc.gov/infection-control/hcp/disinfection-sterilization/rational-approach.html?CDC_AAref_Val=https://www.cdc.gov/infectioncontrol/guidelines/disinfection/rational-approach.html

Bijlage 1. Beslisboom

START

EXTRA REGEL (ALTIJD VAN TOEPASSING)

Is er **zichtbare verontreiniging** (bloed, lichaamsvloeistoffen of feces)?
→ Altijd reinigen én desinfecteren ongeacht of er papier is gebruikt